

*Шустікова Н.О., асистент кафедри управління земельними
ресурсами та кадастру
Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва
м. Харків, Україна*

СТРАТЕГІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

Україна – єдина держава на пострадянському просторі, яка до останніх років мала розгалужену не реформовану залізничну систему. Роль залізниці в Єдиній транспортній системі України визначається і тим, що через територію держави пролягають три основні транспортні трансєвропейські коридори.

Серед всіх підгалузей транспорту залізничний транспорт є найбільш розвинутим у нашій країні. Шляхова мережа української залізниці розгалужена, значна частка її електрифікована, майже третина загальної довжини шляхів має двох і багатоколіїні ділянки. З економічної точки зору, залізниця є рентабельним видом транспорту. Це, в більшості випадків, стосується перевезень важких вантажів на далекі відстані.

Теоретичні проблеми і практичні аспекти вирішення питання розвитку та підвищення ефективності функціонування залізничного транспорту знайшли відображення у роботах таких вчених, як А.П. Абрамова, О.О. Бакаєва, І.В. Белова, В.Г. Галабурди, В.О. Дергачова, В.А. Дмитрієва, В.М. Загорулька, А.В. Крейніна, Ю.Ф. Кулаєва, Б.М. Лапідуса, Г.С. Махуренка, А.М. Новікової, М.Т. Примачова, В.Л. Ревенка, Є.М. Сича, Н.П. Терешиної, М.М. Толкачевої, Р.М. Царьова, Ю.М. Цветова, М.Г. Чумаченка, Б.І. Шафиркіна.

Основні правові, економічні та організаційні засади діяльності залізничного транспорту визначають Закони України «Про транспорт», «Про залізничний транспорт», Статут залізниць України, Правила технічної експлуатації залізниць України, Інструкція про норми і порядок відведення земель для залізниць і використання смуги відведення, технічне завдання на виконання робіт по інвентаризації земель, оформленню права користування землею та ін.

Відповідно до Державної цільової програми реформування залізничного транспорту на 2010-2019 рр. та Програми економічних реформ України Наказом «Укрзалізниці» №016-Ц було затверджено план та строки виконання заходів, пов'язаних із створенням публічного акціонерного товариства «Українська залізниця». В ході цієї роботи виконано підготовку і прийняття Закону України «Про особливості утворення публічного акціонерного товариства залізничного транспорту загального користування», внесені зміни до Закону України «Про залізничний транспорт», підготовка Статуту залізничного транспорту України та нормативно-правового акту про його затвердження, передбачено розроблення та затвердження методики регулювання плати за використання залізничної інфраструктури, економічного обґрунтування тарифів на вантажні та пасажирські перевезення та ін.

ЕКОНОМІЧНИЙ БЛОК ДОСЛІДЖЕНЬ

В березні 2013 р. Президент України Віктор Янукович підписав Указ, згідно з яким був затверджений Національний план дій на 2013 р. щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010—2014 рр. В документі, крім іншого, прописані заходи і щодо розвитку залізничної галузі.

Зокрема передбачається закупівля рухомого складу вітчизняного виробництва за рахунок коштів Державного бюджету, проведення модернізації тепловозів з метою зменшення витрат пального, на жовтень 2013 р. заплановано реєстрацію АТ «Укрзалізниця», передбачається механізм державної підтримки залізничного транспорту в секторі вантажних та пасажирських перевезень.

Трансформація підприємств залізничного транспорту в акціонерне товариство вплине на введення в дію нової системи оплати праці. Зіставлення динаміки середньомісячної заробітної плати залізничників України і залізничників таких країн, як Росія, Казахстан, Латвія, Литва та Естонія, де вже пройшла реформа, вказує на наше значне відставання. Передбачається, що Єдина тарифна сітка оплати праці працівників АТ «Укрзалізниця» буде будуватися на коефіцієнтах трьох рівнів: розділення фонду оплати праці на відносно постійну (основна зарплата, доплати і надбавки, гарантії та компенсації, соціальні виплати) та змінну (фонд стимулювання ефективності) частини. Також передбачена розробка Положення про систему преміювання працівників як основного елемента мотивації праці.

Особливістю процесу реформування залізничного транспорту є послідовність дій з визначеними строками виконання, які визначені у постанові Кабінету Міністрів України «Про створення публічного акціонерного товариства «Українська залізниця».

Після прийняття Кабінетом Міністрів рішення про створення АТ «Укрзалізниця» через п'ять місяців на затвердження Міністерства інфраструктури надійдуть: зведений акт оцінки майна та майнових прав, що вносяться до статутного капіталу АТ, зведений передавальний акт майна та майнових прав з переліком основних засобів, внесених до статутного капіталу АТ, і зведений передавальний акт земельних ділянок. Зазначені документи, після затвердження їх Міністерством інфраструктури, є базовими для визначення розміру статутного капіталу АТ «Укрзалізниця», формування його балансу та оформлення права власності товариства на об'єкти нерухомості.

На засідання робочої комісії з реформування залізничного транспорту було ухвалено низку нормативних документів, що регламентують діяльність АТ «Укрзалізниця». Їх розробником виступив Державний економіко-технологічний університет транспорту.

Також розглядалося питання визначення основних видів діяльності для ведення бухгалтерського обліку протягом першого року після утворення АТ «Укрзалізниця» та наступних періодів реформування. Державний економіко-технологічний університет транспорту (ДЕТУТ) розробив номенклатуру доходів за видами економічної діяльності залізничного транспорту України:

1. Основні види економічної діяльності:

1.1. Перевезення, у тому числі:

— пасажирські перевезення у далекому сполученні;

- пасажирські перевезення у приміському сполученні;
- вантажні перевезення;

1.2. Види економічної діяльності, що забезпечують перевезення, у тому числі:

- утримання та експлуатація об'єктів інфраструктури;
  - послуги локомотивної тяги;
  - ремонт рухомого складу.
2. Другорядні види економічної діяльності:
- будівництво об'єктів інфраструктури;
  - промисловість;
  - науково-дослідна та дослідно-конструкторська діяльність;
  - утримання соціальної сфери;
  - інші види економічної діяльності.

3. Допоміжна діяльність.

Отже, облік доходів і витрат здійснюватиметься за 11 позиціями основних та другорядних видів діяльності та допоміжною діяльністю.

Рада головних інженерів Укрзалізниці ухвалила розробку інноваційних проектів за цими трьома напрямками - інфраструктура, рухомий склад, персонал. А саме питання щодо впровадження швидкісного руху, модернізації рухомого складу, роботи з персоналом. Розроблений проект «Створення автоматизованої системи контролю стану контактної мережі дільниць обертання швидкісного тягового рухомого складу та нагляду за роботою його струмоприймачів (АСК КМіС)» дасть можливість на лініях впровадження швидкісного руху автоматизовано визначати місця невідповідності, оперативно реагувати та усувати неполадки. Виконання робіт за проектом передбачене в чотири етапи - з 2013 до 2016 рр.

Інший, не менш важливий проект, ухвалений Радою головних інженерів, — «Створення модернізованого тепловоза ЧМЕЗМ з дводизельною енергосиловою установкою та накопичувачем електроенергії». Модернізація тепловоза сучасним обладнанням дасть можливість знизити експлуатаційні витрати за рахунок зменшення відрахувань на паливо, мастило і ремонт.

Усунути людський фактор при обстеженні стану здоров'я машиністів і помічників машиністів, а також провідників вагонних депо покликаний проект розробки автоматизованого комплексу для професійного психофізіологічного і соціально-психологічного відбору працівників.

Слід зазначити, що керівництво «Укрзалізниці» приділяє багато уваги питанню зменшення антропогенного впливу на навколишнє середовище. Так, обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря становлять понад 7,5 тис. т., що становить менше 0,2 % від загальних обсягів викидів усієї промисловості України. Зокрема, на всі магістралі «Укрзалізниці» припадає лише 0,27% від загальнодержавного забору свіжої води, 0,066% від усіх скидів зворотних вод у водойми, 2,4% від обсягів відтворення відходів I-III класу небезпеки.

До фондів охорони навколишнього середовища залізнична галузь спрямовує понад 5% від загальнодержавної суми. Торік загальні витрати залізниць на різні напрямки охорони довкілля становили 1,2 млрд грн. А за

ЕКОНОМІЧНИЙ БЛОК ДОСЛІДЖЕНЬ

2012 р. викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря зменшились майже на 16%, скоротились об'єми використання свіжої води на 18%, зменшились утворення відходів I класу небезпеки більш ніж на 67%.

Півроку тому для забезпечення напрямку екологізації залізничної галузі було створено відповідне самостійне Управління.

Сучасна існуюча структура управління залізничним транспортом, стан виробничо-складської бази та технологічний рівень організації перевезень не відповідають потребам та вимогам користувачів та європейським стандартам відносно якості послуг, які пропонуються транспортною галуззю України. Розпочата реформа залізничного транспорту України базується на наробках у цьому питанні таких країн, як Росія, Германія, Польща, Казахстан.

Найбільш актуальними проблемами реформування є оновлення основних фондів, рухомого складу. Через це питання з'являється необхідність збільшення інвестування. Ці та інші проблемні питання і має вирішити процес реформування залізничного транспорту.

Юха Т.М., студентка
Кулініч М.О., студентка
Криворізький економічний інститут
ДВНЗ «Криворізький національний університет»
м. Кривий Ріг, Україна

ПРОБЛЕМА ВТРАТ БЮДЖЕТУ ВІД НАДАННЯ ПОДАТКОВИХ ПІЛЬГ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВИРІШЕННЯ

Важливою складовою податкової політики держави є податкові пільги. Їх використання повинно бути ефективним тактичним інструментом втручання у розподільчі процеси за допомогою маневрування формами організації фінансових відносин з метою створення сприятливих умов для певних платників податків, галузей і форм господарювання, з діяльністю яких пов'язане досягнення певних суспільних пріоритетів та соціально-економічних цілей.

Дослідженням проблеми податкових пільг як причини виникнення податкових втрат присвячено численні праці учених, таких як: Мельник П.В., Іванова Ю.Б., Соколовської А.М., Десятнюк О.М., Крисоватого А.І. та ін.

Відповідно до ст. 30 Податкового кодексу України податкові пільги трактуються як передбачене податковим і митним законодавством звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування та сплати податку і збору, сплата ним податку та збору в меншому розмірі за наявності підстав,